

Jarosław Poteralski

Oczekiwania płacowe absolwentów wyższych uczelni w województwie zachodniopomorskim w świetle badań ankietowych

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 3, 171-183

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

**STUDIA I PRACE WYDZIAŁU NAUK EKONOMICZNYCH
I ZARZĄDZANIA NR 3**

JAROSŁAW POTERAŁSKI

Uniwersytet Szczeciński

**OCZEKIWANIA PŁACOWE ABSOLWENTÓW WYŻSZYCH UCZELNI
W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIOPOMORSKIM
W ŚWIETLE BADAŃ ANKIETOWYCH**

Wprowadzenie

Płaca, będąca ceną pracy, jest głównym elementem negocjacji między uczestnikami rynku pracy, reprezentującymi zarówno podaż jak i popyt na pracę. Cena pracy może być traktowana jako element indywidualnych negocjacji między pracodawcą a potencjalnym pracownikiem i element rynku jako całości, zarówno w ujęciu ogólnokrajowym jak i regionalnym, odzwierciedlający położenie i możliwości uczestników tego rynku. Można ją również traktować jako jeden z czynników determinujących konkurencyjność krajowych rynków pracy wobec rynków pracy w innych krajach oraz regionalnych – wobec innych regionów. Płace mogą być zróżnicowane w poszczególnych segmentach rynku, wyróżnionych ze względu na kwalifikacje bądź siłę przetargową jego uczestników.

Absolwenci wyższych uczelni są specyficznymi uczestnikami rynku pracy. Z jednej strony ich sytuację determinuje fakt, że bardzo często po raz pierwszy występują w roli osób poszukujących pracy, które nie mają doświadczenia zawodowego lub jest ono niewielkie, a z drugiej strony legitymują się dyplomem ukończenia szkoły wyższej, zatem przynajmniej formalnie mają kwalifikacje wyższe w stosunku do osób o niższym wykształceniu¹.

W artykule przedstawiono oczekiwania absolwentów wyższych uczelni w województwie zachodniopomorskim wobec pierwszej płacy, zarówno w kon-

¹ Zob. J. Poterałski: *Absolwent w obliczu współczesnego rynku pracy. Potrzeba ciągłego dostosowywania się do zmian na rynku pracy w kontekście bezrobocia absolwentów*. W: *Problemy ekonomii menedżerskiej*. Red. D. Kopycińska. Zeszyty Naukowe nr 367. Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2004.

tekście tak zwanej płacy progowej², jak i płacy satysfakcjonującej. Tem analizy jest kształtowanie się poziomu średnich miesięcznych wynagrodzeń w województwie zachodniopomorskim w porównaniu z Polską ogółem i innymi województwami.

W opracowaniu przedstawiono wyniki badań przeprowadzonych w latach 2004–2005 wśród bezrobotnych absolwentów wyższych uczelni w województwie zachodniopomorskim³.

1. Charakterystyka badanej zbiorowości

Badania ankietowe bezrobotnych absolwentów z wyższym wykształceniem zrealizowano w okresie od czerwca 2004 roku do kwietnia 2005 roku w powiatowych urzędach pracy w województwie zachodniopomorskim. Na podstawie danych statystycznych dotyczących bezrobocia rejestrowanego do badania wytypowano urzędy pracy w tych powiatach, które charakteryzowały się najwyższym udziałem bezrobotnych absolwentów uczelni wyższych w ogólnej liczbie bezrobotnych absolwentów. W badaniu uczestniczyło 611 bezrobotnych absolwentów uczelni wyższych⁴. Większość badanych stanowiły kobiety – ich udział wyniósł 71%.

Ze względu na cel artykułu w tabeli 1 przedstawiono kształtowanie się struktury respondentów według kierunku ukończonych studiów. Wśród respondentów najliczniejszą grupę tworzyły osoby, które ukończyły kierunki o charakterze ekonomicznym – prawie 21% respondentów, w dalszej kolejności kierunki inżynierskie, społeczne oraz zarządzania i marketingu. Udział każdej z tych grup w badanej zbiorowości wyniósł odpowiednio 15, 14 i 13%.

² Przez płacę progową rozumie się „minimalną płacę akceptowaną, którą poszukujący jest skłonny przyjąć, aby podjąć pracę”. Zob. S. Golinowska: *Praca dla młodych*. Red. M. Dudkiewicz. Agora SA, Warszawa 2002, s. 9.

³ Badania były współfinansowane przez KBN w ramach grantu promotorskiego pt. „Rynek pracy absolwentów wyższych uczelni w województwie zachodniopomorskim”.

⁴ Minimalną wielkość próby badawczej określono na poziomie 600 osób, co umożliwiłoby osiągnięcie przedziału ufności o szerokości $\delta = \pm 4\%$.

Tabela 1

Struktura respondentów ze względu na kierunek ukończonych studiów

Kierunki studiów	Liczba absolwentów	Odsetek absolwentów
Administracja i prawo	46	8
Architektura i budownictwo	15	3
Ekonomiczne	128	21
Humanistyczne	21	3
Inżynierskie	92	15
Pedagogiczne	60	10
Przyrodnicze	32	5
Rolnicze, leśne i rybactwo	49	8
Społeczne	86	14
Zarządzanie i marketing	82	13
Razem	611	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

2. POZIOM WYNAGRODZEŃ W WOJEWÓDZTWIE ZACHODNIO-POMORSKIM

Jak wspomniano, poziom wynagrodzeń może być traktowany jak element kształtujący stopień konkurencyjności regionalnego rynku pracy. W tabeli 2 porównano wysokość oraz dynamikę przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie zachodniopomorskim na tle Polski ogółem w latach 2000–2005. Ponadto przedstawiono informacje o województwach charakteryzujących się najwyższym i najniższym poziomem wynagrodzeń w Polsce.

Z danych statystycznych przedstawionych w tabeli 2 wynika, że przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie zachodniopomorskim **w 2000 roku było o około 8% niższe w porównaniu ze średnią dla całego kraju**. Było ono jednocześnie **niższe o ponad 29% od najwyższego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce, zanotowanego w województwie mazowieckim**, i wyższe o niewiele ponad 6% od najniższego, zanotowanego w województwie podkarpackim.

Tabela 2

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie zachodniopomorskim w latach 2000–2005 w porównaniu z Polską

Wyszczególnienie		2000	2001	2002	2003	2004	2005
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (zł)	Polska	1893,74	2045,11	2097,83	2185,02	2289,57	2360,62
	Zachodniopomorskie	1741,06	1896,67	1911,13	1990,70	2068,66	2141,09
Rok 2000 =100	Polska	100,00	107,99	110,78	115,38	120,90	124,65
	Zachodniopomorskie	100,00	108,94	109,77	114,34	118,82	122,98
Poprzedni rok = 100	Polska	-	107,99	102,58	104,16	104,78	103,10
	Zachodniopomorskie	-	108,94	100,76	104,16	103,92	103,50
Polska = 100		91,9	92,7	91,1	91,1	90,33	90,70
Lokata województwa zachodniopomorskiego		7	6	7	7	7	7
Najwyższe wynagrodzenie brutto w Polsce (zł) – województwo mazowieckie		2469,59	2681,85	2701,94	2822,50	2909,67	3027,00
Najniższe wynagrodzenie brutto w Polsce (zł) – województwo podkarpackie		1639,28	1755,11	1788,08	1876,93	1940,50	2001,53

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Statystycznego w Szczecinie.

W roku 2005 przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie zachodniopomorskim było niższe od wartości średniej dla całego kraju o blisko 10%. Wzrósł zatem dystans między poziomem wynagrodzeń w województwie zachodniopomorskim i średnim poziomem w kraju.

Porównując kształtowanie się wynagrodzeń w czasie, należy zauważyć, że w badanym okresie dynamika płac w województwie zachodniopomorskim również była niższa od średniej dla Polski ogółem. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie zachodniopomorskim w 2005 roku wzrosło w porównaniu z 2000 rokiem o 23%, a dla Polski ogółem przyrost ten wyniósł blisko 25%.

W kontekście przedstawionych danych, należy stwierdzić, że poziom wynagrodzeń w województwie zachodniopomorskim nie należy do najwyższych w kraju. Traktując poziom płac na regionalnym rynku pracy jako determinantę

jego konkurencyjności, należy rozważyć, jakie to będzie miało konsekwencje dla decyzji osób reprezentujących podaż na tym rynku.

Chcąc określić zróżnicowanie poziomu wynagrodzeń na zachodniopomorskim rynku pracy, przeanalizowano, jak kształtowały się one w poszczególnych sekcjach PKD. Dla porównania dane dla województwa zachodniopomorskiego zestawiono z danymi dla Polski. Poziom przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie zachodniopomorskim i w Polsce w 2005 roku według sekcji PKD przedstawiono w tabeli 3.

Porównując wysokość przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w poszczególnych sekcjach PKD w 2005 roku w województwie zachodniopomorskim, można zauważyć, że najwyższy ich poziom zaobserwowano w sekcji **pośrednictwo finansowe**, najniższy zaś w sekcji **hotele i restauracje**. W pierwszej sekcji wysokość wynagrodzenia była wyższa o około 52%, w drugiej zaś niższa o blisko 36% w stosunku do przeciętnego poziomu wynagrodzenia miesięcznego brutto w województwie ogółem. Różnica w wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w tych dwóch sekcjach PKD wyniosła zatem około 140%.

Do pozostałych sekcji PKD, w których wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie zachodniopomorskim w 2005 roku była wyższa od średniej w całym regionie, należy zaliczyć dodatkowo **administrację publiczną i obronę narodową, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, edukację, transport, gospodarkę magazynową i łączność**, a także **rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo**.

Podobne relacje charakteryzowały wysokość wynagrodzeń brutto w poszczególnych sekcjach PKD w skali Polski – najwyższy ich poziom zanotowano w sekcji **pośrednictwo finansowe**. Był on wyższy od średniej o 80%. Najniższe wynagrodzenia w skali kraju oferowano, podobnie jak w województwie zachodniopomorskim, w sekcji **hotele i restauracje**. Według danych dla Polski były one niższe od średniego poziomu o około 36%.

Z danych przedstawionych w tabeli 3 wynika, że przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie zachodniopomorskim było niższe w porównaniu ze średnią dla całego kraju prawie w większości sekcji PKD. Najwyższą dysproporcję, wynoszącą ponad 23%, zaobserwowano w sekcji *pośrednictwo finansowe*, która, jak wspomniano, w obu przypadkach charakteryzowała się najwyższym poziomem wynagrodzeń.

Tabela 3

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie zachodniopomorskim i Polsce w 2005 roku według sektorów i sekcji PKD

Wyszczególnienie	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (zł)		Ogółem =100		Polska=100
	Polska	Zachodniopomorskie	Polska	Zachodniopomorskie	
Ogółem	2360,62	2141,09	100,00	100,00	90,70
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	2345,01	2480,69	99,34	115,86	105,79
Przemysł	2375,75	2102,41	100,64	98,19	88,49
Budownictwo	1906,52	1647,29	80,76	76,94	86,40
Handel i naprawy	1921,89	1578,56	81,41	73,73	82,14
Hotele i restauracje	1512,58	1351,93	64,08	63,14	89,38
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	2591,93	2433,57	109,80	113,66	93,89
Pośrednictwo finansowe	4244,57	3259,12	179,81	152,22	76,78
Obsługa nieruchomości i firm	2483,81	2155,32	105,22	100,66	86,77
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne	3060,70	2906,12	129,66	135,73	94,95
Edukacja	2471,02	2515,73	104,68	117,50	101,81
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	1954,12	1883,00	82,78	87,95	96,36
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	2294,91	2054,99	97,22	95,98	89,55

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i Urzędu Statystycznego.

W dwóch sekcjach PKD poziom przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w województwie zachodniopomorskim przewyższał ich średnią wartość dla całego kraju. Różnica ta jednak była niewielka, wynosiła bowiem jedynie kilku procent i dotyczyła **rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa** oraz **edukacji**.

Jak wynika z danych statystycznych dotyczących poziomu wynagrodzeń w województwie zachodniopomorskim, czynnikiem różnicującym ich poziom

była dziedzina działalności. **Ponadto zarówno w ujęciu średnim jak i w większości dziedzin działalności poziom wynagrodzeń w województwie był niższy w porównaniu ze średnią obliczoną dla Polski ogółem.** Może to determinować postawy uczestników rynku pracy, polegające na podjęciu decyzji o ewentualnym poszukiwaniu poza regionem nie tylko zatrudnienia, ale również satysfakcjonujących wynagrodzeń⁵.

3. Oczekiwania płacowe absolwentów uczelni wyższych

Młodzi ludzie kończący studia wchodzą na rynek pracy z pewnym zasobem wiedzy, umiejętności, a niektórzy mogą się poszczycić pewnym doświadczeniem, zdobytym podczas odbywania praktyk, pracy dorywczej bądź wolontariatu. Pragną więc przedstawić taką ofertę potencjalnym pracodawcom i oczekują, że zostanie ona przez nich zaakceptowana. Często okazuje się jednak, że poszukiwanie pracy się przedłuża i jej znalezienie napotyka wiele barier.

Rynek pracy to mechanizm, za którego pomocą dochodzi do konfrontacji popytu na pracę z podażą pracy. Konfrontacja to zestawienie interesów reprezentowanych przez obie strony tego rynku, w wyniku czego dochodzi do artykulacji oczekiwań i wreszcie do negocjacji. Trudności ze znalezieniem pracy przez absolwentów uczelni wyższych, oprócz czynników makroekonomicznych, nadwyżki na rynku pracy, mogą wynikać także z niedostosowania oczekiwań dotyczących ich przyszłej pracy do warunków, jakie mogą zaoferować pracodawcy. W tej części opracowania zaprezentowano obraz oczekiwań absolwentów wobec wysokości płacy.

Analizy oczekiwań absolwentów wyższych uczelni wobec płacy dokonano w dwóch aspektach: po pierwsze, zbadano wysokość tak zwanej **płacy progowej**, skłaniającej absolwentów do podjęcia pracy w ogóle, po drugie zaś, zbadano wysokość płacy, która zostałaby uznana przez nich za **satysfakcjonującą**. Odpowiedzi respondentów dotyczące wysokości płacy netto, za jaką byłiby skłonni podjąć pracę, przedstawiono w tabeli 4.

⁵ Zob. J. Poteralski, K. Włodarczyk-Śpiewak: *The Mobility and Resourcefulness of College Graduates in a Regional Labour Market (The Example of West Pomerania Province)*. W: *Determinants of Attitudes and Behaviour of the Decision-Making Entities*. Red. D. Kopycińska. Economics & Competition Policy No 5. Szczecin 2006.

Tabela 4

Poziom płacy progowej netto bezrobotnych absolwentów z wyższym wykształceniem

Wysokość wynagrodzenia netto (zł)	Liczba absolwentów	Odsetek absolwentów
Do 500	1	0,16
501–900	114	18,66
901–1300	287	46,97
1301–1700	132	21,60
1701–2100	46	7,53
2101–2500	12	1,96
2501 i więcej	19	3,11
Średnia wartość	1245,47	
Dominanta	1111,44	

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań

Z tabeli 4 wynika, że odpowiedzi bezrobotnych absolwentów na pytanie dotyczące płacy progowej netto skoncentrowały się w trzech sąsiadujących ze sobą przedziałach, reprezentujących wynagrodzenie od 501 do 1700 zł netto. W tych granicach swoją płacę progową określiło ponad 87% wszystkich badanych.

Należy jednakże zaznaczyć, że w grupie uczestników badania około 19% deklaroowało chęć podjęcia pracy za wynagrodzenie mieszczące się w przedziale od 501 do 900 zł, czyli w granicach płacy minimalnej, obowiązującej wówczas w Polsce⁶. Największa grupa, blisko 47% respondentów, jako płacę, za którą byłaby skłona podjąć pracę, wskazywała przedział między 901 a 1300 zł. Biorąc pod uwagę środek tego przedziału, można stwierdzić, że było to około 63% średniej miesięcznej płacy netto w województwie zachodniopomorskim w 2005 roku⁷.

Średni poziom płacy progowej netto, deklarowany przez bezrobotnych absolwentów, uczestniczących w badaniu, wyniósł 1245,47 zł, a analitycznie ustalona najczęściej występująca wartość płacy progowej netto (dominanta) – 1111,44 zł.

Przedmiotem analizy w badaniach ankietowych, oprócz wysokości płacy progowej, był również poziom wynagrodzenia, które respondenci uznaliby za

⁶ Płaca minimalna w 2004 r. wynosiła 824 zł, a w 2005 r. – 849 zł.

⁷ Przyjęto, że średnie miesięczne wynagrodzenie **netto** w województwie zachodniopomorskim w 2005 r. wynosiło 1734,28 zł (na podstawie GUS), a środek przedziału – 901–1300 zł, czyli 1100,50 zł.

w pełni satysfakcjonujące. W tabeli 5 przedstawiono deklaracje respondentów odnoszące się do poziomu płacy satysfakcjonującej.

Tabela 5

Poziom wynagrodzenia netto, uznany przez absolwentów za w pełni satysfakcjonujący

Wysokość wynagrodzenia netto (zł)	Liczba absolwentów	Odsetek absolwentów
Do do 800 zł	2	0,33%
801–1300	78	12,77
1301–1800	208	34,04
1801–2300	167	27,33
2301–2800	64	10,47
2801–3300	30	4,91
3301–3800	15	2,45
3801–4300	12	1,96
4301 i więcej	35	5,73
Średnia wartość	2072, 83	
Dominanta	1680,36	

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Z tabeli 5 wynika, że dla około 85% badanych absolwentów w pełni satysfakcjonujący dochód netto nie przekroczyłby 2800 zł, a dla 47% –1800 zł netto.

Dominanta płacy satysfakcjonującej netto wyniosła 1680,36 zł. Oznacza to, że tyle wynosił najczęściej wskazywany przez respondentów w pełni ich satysfakcjonujący poziom płacy netto.

Średni poziom płacy netto, która w pełni usatysfakcjonowałaby bezrobotnych absolwentów, wyniósł 2072,83 zł, czyli o 827,36 zł więcej w porównaniu ze średnią wartością płacy progowej netto, która miałaby skłonić absolwentów do podjęcia zatrudnienia. W ujęciu procentowym różnica ta wynosiła 66,43%. Z deklaracji uczestników badania wynika zatem, że oczekiwana przez nich płaca netto, która w pełni by ich satysfakcjonowała, jest wyższa od poziomu płacy progowej. Są oni zdecydowani podjąć pracę za średnią pensję 1245 zł netto, jednak docelowo oczekiwaliby około 2000 zł.

Analizując wysokość płacy, którą respondenci uznaliby za w pełni satysfakcjonującą, można ją porównać z wysokością średniego wynagrodzenia netto w 2005 roku, obliczonego dla województwa zachodniopomorskiego i Polski

ogółem⁸. Średnia płaca satysfakcjonująca bezrobotnych absolwentów wyższych uczelni w województwie zachodniopomorskim była zatem wyższa o około 8% od średniej płacy netto w kraju i o około 19% od średniej płacy netto w województwie zachodniopomorskim.

W kontekście analizy wysokości płacy progowej i satysfakcjonującej bezrobotnych absolwentów z wyższym wykształceniem niezwykle interesująca może być analiza deklaracji respondentów wyróżnionych ze względu na kierunek studiów. W tabeli 6 zestawiono płacę progową i satysfakcjonującą respondentów ze względu na kierunek ukończonych studiów. Wynika z niej, że oczekiwania bezrobotnych absolwentów z wyższym wykształceniem wobec płacy progowej i satysfakcjonującej były zróżnicowane w zależności od kierunku ukończonych studiów.

Z deklaracji respondentów wynika, że najwyższym poziomem płacy netto, która skłoniłaby ich do podjęcia zatrudnienia (płaca progowa), charakteryzowali się bezrobotni absolwenci administracji i prawa oraz rolnictwa, leśnictwa i rybactwa. Powyżej średniej kształtowała się również płaca progowa, oczekiwana przez absolwentów kierunków inżynierskich, architektury i budownictwa oraz przyrodniczych. Najniższą spośród wszystkich grup absolwentów płacę progową netto byłyby skłonne przyjąć osoby, które ukończyły kierunki pedagogiczne i społeczne.

Inaczej kształtował się poziom średniej płacy netto, którą absolwenci poszczególnych kierunków studiów uznaliby za w pełni satysfakcjonującą. W tym przypadku najwyższe wartości podali absolwenci architektury i budownictwa oraz kierunków inżynierskich, a najniższy osoby, które ukończyły kierunki pedagogiczne, ekonomiczne i rolnicze. Warto zauważyć, że bezrobotni absolwenci kierunków rolniczych należeli do grupy o najwyższych oczekiwaniach co do poziomu płacy progowej.

⁸ Zamiany przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej podawanego przez GUS na wynagrodzenie w ujęciu netto dokonano przez odjęcie 19% od wysokości wynagrodzenia brutto. W ten sposób wysokość przeciętnego wynagrodzenia netto w województwie zachodniopomorskim w 2005 r. wyniosła 1734, 28 zł, a dla Polski ogółem – 1912,10 zł.

Tabela 6

Porównanie płacy satysfakcjonującej z płacą progową bezrobotnych absolwentów ze względu na kierunek ukończonych studiów

	Razem	Średnie wynagrodzenie netto, za które absolwent jest skłonny podjąć pracę (zł)	Średnie wynagrodzenie netto, przy którym absolwent uznałby pracę za satysfakcjonującą (zł)	Różnica między płacą satysfakcjonującą a progową [%]	
Ogółem	611	1245,53	1072,83	+66,42	
Grupa kierunków	Administracja i prawo	46	1360,83	1161,07	+58,81
	Architektura i budownictwo	15	1260,04	1449,95	+94,43
	Ekonomiczne	128	1215,63	1991,46	+63,82
	Humanistyczne	21	1233,28	1073,60	+68,14
	Inżynierskie	92	1282,56	1267,30	+76,78
	Pedagogiczne	60	1160,04	1841,70	+58,76
	Przyrodnicze	32	1262,54	1081,25	+64,85
	Rolnictwo, leśnictwo i rybactwo	49	1353,03	1998,95	+47,74
	Społeczne	86	1188,40	1079,20	+74,96
Zarządzanie i marketing	82	1238,33	1068,57	+67,05	

Źródło: opracowanie własne na podstawie badań.

Interesujące jest, że poszczególne grupy bezrobotnych absolwentów, wyodrębnione ze względu na kierunek ukończonych studiów, charakteryzowały się również odmiennymi relacjami między poziomem płacy progowej i satysfakcjonującej. Największą różnicę zanotowano w przypadku absolwentów *architektury i budownictwa*. Średnia płaca, która satysfakcjonowałaby absolwentów tego kierunku, była wyższa o ponad 94% od poziomu średniej płacy progowej zadeklarowanej w tej grupie. Okazuje się, że badani absolwenci, którzy ukończyli *architekturę i budownictwo*, podjęliby pracę za płacę niewiele wyższą od średniej progowej dla ogółu respondentów, jednak z czasem oczekiwaliby znacznego wzrostu wynagrodzenia. Podobnie było z absolwentami *kierunków społecznych*, którzy podjęliby pracę za płacę dużo niższą od średniej dla ogółu badanych, lecz by ich usatysfakcjonować, musiałaby ona wzrosnąć o blisko 75%. Relacja ta kształtowała się inaczej wśród absolwentów kierunków *rolniczych*. Poziom płacy progowej pozwolił ich zaliczyć do najbardziej wymagających, jednak z czasem

nie oczekiwaliby znacznego wzrostu wynagrodzeń, zadowolając się płacą niższą od absolwentów *architektury* czy *kierunków inżynierskich*.

PODSUMOWANIE I WNIOSKI KOŃCOWE

Z przedstawionych rozważań wynika, że w województwie zachodniopomorskim wynagrodzenia są niższe niż średnie dla Polski ogółem. Dystans dzielący wysokość przeciętnych wynagrodzeń w województwie zachodniopomorskim od średniej krajowej wynosił w 2005 roku około 10%. W zestawieniu z województwem mazowieckim, charakteryzującym się najwyższym poziomem wynagrodzeń w Polsce, wynosił już około 30%.

Analizując wysokość wynagrodzeń w województwie zachodniopomorskim jako element rynku pracy absolwentów wyższych uczelni, można zauważyć, że ich oczekiwania wobec tak zwanej płacy progowej nie były wygórowane. Prawie połowa respondentów była gotowa podjąć pracę za wynagrodzenie wynoszące niewiele ponad 63% średniego poziomu wynagrodzeń oferowanych przez pracodawców w województwie zachodniopomorskim. Średnia wartość płacy progowej netto deklarowanej przez uczestników badania wynosiła 1245 zł.

Z badań przeprowadzonych wśród absolwentów wyższych uczelni w województwie zachodniopomorskim wynika jednak, że płaca uznana przez nich za satysfakcjonującą była znacznie wyższa od poziomu płacy progowej. Średni poziom płacy netto, która w pełni usatysfakcjonowałaby bezrobotnych absolwentów, wyniósł 2072,83 zł, czyli o 827,36 zł więcej w porównaniu ze średnią wartością płacy progowej. W ujęciu procentowym różnica ta wynosiła 66,43%.

Zestawiając wysokość średniej płacy satysfakcjonującej uczestników badania z wysokością średnich wynagrodzeń w województwie i Polsce ogółem, można zauważyć, że absolwenci wyższych uczelni oczekiwaliby wynagrodzenia o prawie 20% wyższego od wartości średniej dla województwa i o około 8% wyższego od poziomu średniej płacy w kraju.

Z przeprowadzonych badań wynika ponadto, że grupa badanych absolwentów uczelni wyższych była niejednorodna pod względem oczekiwanych wynagrodzeń ze względu na ukończony kierunek studiów. Najbardziej nieusatysfakcjonowani wysokością wynagrodzeń możliwych do uzyskania w regionie byłiby absolwenci takich kierunków, jak architektura i budownictwo oraz pozostali absolwenci kierunków inżynierskich.

**PAY EXPECTATIONS HELD BY UNIVERSITY GRADUATES IN WEST
POMERANIAN VOIVODSHIP
IN THE LIGHT OF THE QUESTIONNAIRE SURVEY**

Summary

The article presents expectations held by university graduates in West Pomeranian voivodship about the first pay in the context of threshold pay as well as satisfying pay. The analysis of pay expectations held by university graduates took into account comparison between average monthly earnings in West Pomeranian voivodship and average monthly earnings in Poland (altogether) as well as between West Pomeranian voivodship and other voivodships.

The paper presents the results of the questionnaire survey conducted from 2004 to 2005 among unemployed university graduates in West Pomeranian voivodship.

Translated by Jarosław Poteralski